MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
ANTHONY ELLUL

Seduta ta' l-1 ta' April, 2013

Rikors Numru. 13/2013

Jonathan Attard

Vs

Il-Kummissarju tal-Pulizija u l-Avukat Generali in rapprezentanza tal-Gvern ta' Malta

Rikors.

Permezz ta' rikors prezentat fl-14 ta' Frar 2013 ir-rikorrent ippremetta u talab:-

1. ILLI huwa tressaq b'arrest quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati fl-4 ta' Novembru 2008 akkużat b'reati taħt il-Kap 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

2. ILLI sa llum huwa għadu ritenut taħt arrestat preventiv ġewwa l-Faċilità Korrettiva ta' Kordin minkejja diversi talbiet magħmula quddiem l-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati għall-ħelsien mill-arrest;

3. ILLI fis-6 ta' Marzu 2009, ċjoe, mar-rabà talba għall-ħelsien mill-arrest, il-Qorti tal-Maġistrati akkordatlu dan il-benefiċċju, iżda fost il-kundizzjonijiet għal tali benefiċċju dik il-Qorti ordnatlu jiddepożita fir-reġistru tagħha s-somma ta' tlieta u għoxrin elf, tliet mija u tletin Ewro (€23,330), oltre garanzija personali ta' sebgħa u erbgħin elf Ewro (€47,000);

4. ILLI wara diversi rikorsi oħra sabiex l-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati timponi garanzija personali fuq il-persuna, iżda tneħħi l-obbligu tad-depożitu in vista tan-nuqqas ta' mezzi totali tiegħu, il-Qorti tal-Maġistrati rriduċietlu il-kundizzjoni tad-depożitu l-ewwel għal ħmistax il-elf Ewro (€15,000) fit-23 ta' April 2009, imbagħad għal tnax il-elf Ewro (€12,000) fit-18 ta' Ġunju 2009, iżda s-sitwazzjoni finanzjarja ta' l-esponent kienet u għada li ma għandu ebda flus li jista' jiddepożita;

5. ILLI b'kull rispett l-esponent jixtieq jissottometti illi japprezza n-natura tal-proċeduri fil-konfront tiegħu, iżda mill-banda l-oħra, jissottometti b'umiltà illi ilu inkarċerat iktar minn erba' snin, waqt illi l-prosekuzzjoni damet żmien mhux aċċettabbli tressaq il-provi tagħha; fil-fatt, inħlew ħafna u ħafna seduti inultilment;

6. ILLI l-esponent jissottometti lil din l-Onorabbli Qorti illi fil-konfront tiegħu ma jeżistux raġunijiet legali validi sabiex jiġi mċaħħad mid-dritt tiegħu għall-ħelsien mill-

arrest preventiv, u li l-kundizzjonijiet imposti mill-Qorti tal-Maġistrati għal tali ħelsien effettivament qegħdin jiksru tali dritt; dan in kwantu:

(i) Qatt ma kienet teżisti il-biża ta' l-intralċ tal-provi stante li l-esponent dejjem ikkollabora mal-Pulizija u madankollu issa għaddew iktar minn erba' snin minn meta ġie akkużat, u fil-frattemp ingħalqu l-provi tal-prosekuzzjoni, u b'hekk jekk stess kien hemm dan il-biża żgur li issa m'għadux hemm; u l-fatt illi ngħata l-ħelsien mill-arrest b'kundizzjoni ta' depożitu jikkonferma li ma hemmx tali biża';
(ii) Qatt ma kienet teżisti l-biża' li l-esponent jaħrab minn Malta għaliex għandu rabtiet familjari speċjalment maż-żewġ ulied minuri li prattikament jgħix għalihom;

7. ILLI barra minn hekk l-esponent sar jaf li matul il-kawża l-koakkużati fl-allegati reati ngħataw ħelsien mill-arrest provviżorju u dan b'ebda depożitu;

8. ILLI l-esponent talab għall-ħelsien mill-arrest provviżorju mingħajr depożitu għal għaxar darbiet b'kollox u dan sabiex jerġa' jibda jaħdem u jmantni u jikkura liż-żewġ uliedu;

9. ILLI l-esponent jaf li l-Qorti trid tissalvagwardja l-interessi tas-soċjetà in ġenerali billi tassigura li l-akkużat jibqa' jidher quddiemha, però dejjem bir-rispett huwa daqstantieħor minnu li l-kundizzjonijiet li timponi jridu jkunu realistiċi u dana billi tieħu in konsiderazzjoni mhux biss il-gravità ta' l-allegat reat iżda wkoll il-mezzi ta' l-imputat;

Għaldaqstant, l-esponent umilment jitlob lil dina l-Onorabbli Qorti sabiex, b'referenza għar-raġunijiet

premessi u għall-preżunzjoni ta' l-innoċenza u għad-dritt għall-ħelsien mill-arrest preventiv:

i. Tiddikjara li ġew leżi d-drittijiet umani tiegħu, u in partikolari d-drittijiet sanċiti fl-artikoli tnejn u tletin (32) u disgħa u tletin subartiklu 5 (39(5)) tal-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll l-artikoli ħamsa (5) u sitta (6) tal-Konvenzjoni Ewropea;

ii. Tordna r-rilaxx immedjat tiegħu, jew tagħti kull provvediment ieħor li jidhrilha opportun sabiex tassigura li l-ksur fuq imsemmi jintemm immedjatament; u

iii. Tagħti lir-rikorrent kull rimedju ieħor li jidhrilha opportun sabiex jiġi kkumpensat għall-ksur illi ġarrab.

<u>Risposta tal-intimati[1]</u>.

1. Illi l-allegazzjonijiet tar-rikorrent fis-sens illi 'ġew leżi d-drittijiet umani tiegħu, u in partikolari d-drittijiet sanċiti fl-artikoli tnejn u tletin (32) u disgħa u tletin subartiklu 5 (39(5))tal-Kostituzzjoni ta' Malta kif ukoll l-artikoli ħamsa (5) u sitta (6) tal-Konvenzjoni Ewropea' in kwantu allegatament 'ma għandu l-ebda flus li jista' jiddepożita' fir-Reġistru tal-Qorti in sodisfazzjon ta' waħda mill-kundizzjonijiet imposti mill-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati sabiex jinħeles mill-arrest preventiv u in kwantu allegatament 'il-prosekuzzjoni damet żmien mhux aċċettabbli tressaq il-provi tagħha' u in kwantu allegatament 'l-koakkużati fl-allegati reati ngħataw ħelsien mill-arrest provviżorju u dan b'ebda depożitu' huma kollha nfondati fil-fatt u fid-dritt u dan għas-segwenti raġunijiet li qed jiġu hawn elenkati mingħajr preġudizzju għal xulxin:

2. Illi mill-atti tal-proċeduri kriminali jirriżulta illi fl-4 ta' Novembru 2008 ir-rikorrent flimkien ma ċertu Zeba Moussa (ID 36244A) ġie imressaq b'arrest quddiem l-

[1] Prezentata fit-22 ta' Marzu 2013.

Onorabbli Qorti tal-Maġistrati akkużat talli assoċja ruħu ma persuni oħra sabiex ibiegħ jew jittraffika il-kokajina f'Malta bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Kap 101 tal-Ligijiet ta' Malta, jew ippromwova, ikkostitwixxa, organizza jew iffinanzja tali assoċjazzjoni kif ukoll, ir-rikorrent waħdu ġie akkużat talli sar reċidiv b'diversi sentenzi mogħtija mill-Qrati ta' Malta u kif ukoll kiser kundizzjoni imposta fuqu mill-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati (Malta) a tenur ta' deċiżjoni mogħtija fit-12 ta' Diċembru, 2007;

3. Illi fl-imsemmija udjenza tal-4 ta' Novembru 2008, kemm ir-rikorrent kif ukoll il-ko-akkużat Zeba Moussa talblu lil dik l-Onorabbli Qorti teħlishom mill-arrest preventiv pero dawn it-talbiet ġew miċħuda f'dak l-istadju tal-proċeduri tenut kont in-natura serja u gravi tar-reati taddebitati lilhom, il-biża ta' intralċ ta' provi u l-fedina penali reffrattarja tar-rikorrent odjern. Għal dawn l-istess raġunijiet ġie miċħud ir-rikors tal-imputat Jonathan Attard minnu ppreżentat fid-19 ta' Diċembru 2008;

4. Illi effettivament ir-rikorrent odjern ingħata l-ħelsien mill-arrest preventiv fis-6 ta' Marzu 2009 wara li l-esponent Avukat Ġenerali ma opponiex għat-talba tiegħu tal-25 ta' Frar 2009 salv il-kundizzjonijiet xierqa u opportuni li jinsabu a fol. 115 tal-proċess fosthom il-garanzija pekunarja;

5. Illi fost dawn il-kundizzjonijiet, l-Onorabbli Qorti tal-Maġistrati Malta imponiet depożitu ta' €23,330 u garanzija fl-ammont ta' €47,000 li fuq talba tar-rikorrent odjern ġew varjati għas-somma ta' €15,000 bħala depożitu u €50,000 bħala garanzija permezz tad-digriet tat-23 ta' April 2009. L-ammont ta' depożitu ġie imbgħad ridott fit-18 ta' Ġunju 2009 għal €12,000 u ulterjorment ridott għas-somma ta' €10,000 fit-2 ta' Frar 2012;

6. Illi fiċ-ċirkostanzi odjerni l-lanjanzi avvanzati mir-rikorrent m'għandhomx fondament ġuridiku fl-artikoli 32 u 39(5) tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-artikoli 5 u 6 tal-Konvenzjoni Ewropea;

7. Illi dwar il-quantum tad-depożitu impost bħala kundizzjoni għall-ħelsien mill-arrest li l-awtorità ġudizzjarja kompetenti tħoss li jkun meħtieġ sabiex tassikura li l-imputat jidher quddiemha, taqa' fid-diskrezzjoni ta' dik l-awtorità ġudizzjarja ta' kompetenza penali u din l-Onorabbli Qorti, bħala Qorti ta' kompetenza Kostituzzjonali, m'għandiex il-mansjoni li tirrevedi ammonti ta' garanzija li l-Qorti kompetenti tkun ħasset li huma meħtieġa sabiex jiġi assigurat li l-akkużat jidher għall-proċess, tenut kont tal-gravita tal-akkuża u l-assjem taċ-ċirkostanzi kollha, inkluż iżda mhux biss, is-sitwazzjoni finanzjarja tar-rikorrent;

8. Illi mingħajr preġudizzju għal dan, għalkemm is-sitwazzjoni finanzjarja tal-akkużat u rikorrent odjern hija fattur rilevanti, u effettivament mid-digrieti tal-Maġistrati (Malta) huwa manifest li dik l-Onorabbli Qorti tat id-debitu piż lil dan il-fattur meta iffissat l-ammont ta' €10,000 bħala depożitu bħala waħda mill-kundizzjonijiet sabiex ir-rikorrent jingħata l-ħelsien mill-arrest, din mhijiex l-uniku konsiderazzjoni. Il-ġurisprudenza tgħallem li 'fil-fissazzjoni tal-ammont rikjest in garanzija l-Qorti għadha tieħu in konsiderazzjoni ċirkostanzi oħra bħall-gravità tar-reat u l-perikolu involut. Ir-raġonevolezza tal-quantum tal-garanzija ma għandux jitqies billi wieħed jara jekk l-akkużat irnexxilux jew le jipproduċi l-ammont stabbilit mill-Qorti jew xi garanzija alternattiva adegwata. L-element oġġettiv fid-determinazzjoni tal-quantum ma jistax u ma għandux allura jiġi traskurat jew skartat'[2];

9. Illi l-artikolu 5(3) tal-Konvenzjoni Ewropea jagħmilha ċara illi 'Kull min ikun arrestat jew detenut skont id-disposizzjonijiet tal-paragrafu (1) (ċ) ta' dan l-Artikolu għandu jinġieb minnufih quddiem imħallef jew funzjonarju ieħor awtorizzat b'liġi biex jeżerċita setgħa ġudizzjarja u jkollu dritt għal proċeduri fi żmien raġonevoli jew għal ħelsien waqt pendenza tal-proċeduri. ***Il-ħelsien jista' jkun taħt kundizzjoni ta' garanziji biex jidher għall-proċeduri****.';*

2 ***Salvatore Gauci vs Avukat Ġenerali***, deċiż mill-Onor. Qorti Kostituzzjonali fil-31 ta' Lulju 1998.

10. Illi mhux millu li l-prosekuzzjoni damet żmien mhux aċċettabbli tressaq il-provi tagħha u is-smiegħ tal-proċess huwa raġjonevoli tenut kont il-kumplessità tal-każ odjen;

11. Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, dato ma non concesso li kien hemm xi dewmien li jeċċedi l-parametri tas-smigħ fi żmien raġjonevoli, dan mhuwiex imputabbli lill-prosekuzzjoni jew lill-Onorabbli Qorti;

12. Illi inoltrè u dejjem mingħajr preġudizzju, id-dritt għal smiegħ xieraq irid ikun evalwat fir-rigward tat-totalità tal-proċeduri kollha u mhux fir-rigward ta' mumenti minnha bħal ma qiegħed jittenta jagħmel ir-rikorrent;

13. *Illi mhux minnu illi l-ko-akkuzati fl-allegati reati ngħataw ħelsien mill-arrest provviżorju u dan b'ebda depożitu' u kwalsiasi somma tad-depożitu impost bħala kundizzjoni għall-ħelsien mill-arrest li l-awtorità ġudizzjarja kompetenti ħasset meħtieġa sabiex tassikura li l-imputat jidher quddiemha, bir-rispett dovut, taqa' fid-diskrezzjoni ta' dik l-awtorità ġudizzjarja ta' kompetenza penali;*

<u>Konsiderazzjonijiet</u>.

Ir-rikorrent qieghed jilmenta minn ksur tad-drittijiet fundamentali li jissemmew fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u Artikoli 5 u 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja. Ghalkemm ghamel ukoll riferenza ghall-Artikolu 32 tal-Kostituzzjoni, dan il-provvediment hu dikjarazzjoni u mhux provvediment li a bazi tieghu jistghu jsiru proceduri ta' din ix-xorta (ara Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni li jipprovdi rimedju fejn ikun hemm ksur tal-Artikolu 33 sa 45 tal-Kostituzzjoni.).

Jirrizulta li:-

i. Fl-4 ta' Novembru 2008 ir-rikorrent kien tressaq b'arrest quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja flimkien ma' Zeba Moussa u gie akkuzat talli fit-2 ta' Novembru 2008 u matul il-granet ta' qabel kien:-

“assocjaw irwiehom ma’ xi persuna jew persuni ohra f’dawn il-Gzejjer jew barra minn dawn il-Gzejjer sabiex ibieghu jew jittraffikaw f’dawn il-Gzejjer medicina (kokajina), bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, Kap. 101 tal-Ligijiet ta’ Malta, jew ippromovew, ikkostitwixxew, organizzaw jew iffinanzjaw tali assocjazzjoni;

ittentaw jaghmlu reat kontra l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi, jew hajru jew gieghlu persuna ohra taghmel dak ir-reat.

Gieghelu li d-delitt isir b’mezz ta’ rigali, weghdiet, theddid, maniggi, jew eghmil qarrieqi, inkella b’abbuz ta’ awtorita’ jew setgha, inkella kienu taw istruzzjonijiet biex isir id-delitt.”.

ii. Ir-rikorrent hu missier ta’ zewgt itfal li kien ilu s-snin irabbli lill-uliedu bhala *single parent*.
iii. Sal-lum ir-rikorrent ghadu jinzamm taht arrest preventiv.
iv. Il-kompilazzjoni ghadha pendenti u ghadhom qeghdin jinstemghu l-provi tal-prosekuzzjoni.
v. Jirrizulta li b’digriet moghti fis-6 ta’ Marzu 2009 ir-rikorrent inghata l-helsien mill-arrest taht numru ta’ kondizzjonijiet, fosthom li jiddepozita fir-registru tal-Qorti s-somma ta’ 23,330.
vi. Wara r-rikorrent ghamelt talbiet ohra sabiex il-qorti tnehhi l-htiega ta’ depozitu minhabba li r-rikorrent m’ghandux il-mezzi sabiex ihallas id-depozitu.
vii. B’digriet tat-23 ta’ April 2009 il-qorti rriduciet l-ammont ta’ depozitu ghas-somma ta’ €15,000.
viii. B’digriet tat-18 ta’ Gunju 2009 il-qorti rriduciet l-ammont ta’ depozitu ghas-somma ta’ €12,000.
ix. B’digriet tat-2 ta’ Frar 2012 il-qorti rriduciet l-ammont ta’ depozitu ghas-somma ta’ €10,000 wara li l-qorti ddikjarat li *“....verament Jonathan Attard ma jiddisponix mis-somma tad-depozitu mposta fuqu”*, u ziedet il-garanzija personali ghal €50,000.

Il-qorti semghet lir-rikorrent, l-avukat Dr Gianfranco Gauci u lill-Ispettur Pierre Grech jixhdu. Rat ukoll l-atti tal-proceduri kriminali.

Semghet ukoll it-trattazzjoni tad-difensuri tal-partijiet.

L-ilment tar-rikorrent hu limitat ghal fatt li kemm-il darba fil-kors tal-process kriminali talab li jinghata l-helsien mill-arrest minghajr il-htiega li jiddepozita somma flus fir-Registru tal-Qorti, u kull darba t-talba tieghu giet michuda.

Dan hu kaz iehor li jkompli juri kemm hemm htiega ta' *overhaul* fil-mod kif jinstemghu kazijiet ta' din ix-xorta, fejn sfortunatament ghal raguni jew ohra jkun
hemm kwantita' konsiderevoli ta' rinviji mill-ufficcju tal-Avukat Generali li jdumu ghaddejjin is-snin u fejn jista' jinghad li l-kontroll tal-qorti hu ftit li xejn. F'dan il-kaz il-kumpilazzjoni ilha pendenti iktar minn erbgha (4) snin u skond l-Ispettur Grech il-prosekuzzjoni ghadha ma ghalqitx il-provi. Kif inhuma l-affarijiet fil-prezent, ukoll jekk ir-rikorrent ma jibqax taht arrest preventiv hu difficli hafna ghalih li jippjana l-futur tieghu u ta' wliedu peress li ghadu ma jafx ser ikun id-destin tieghu. L-ironija hi li persuna ohra li giet akkuzata fi proceduri separati u in konnessjoni ma' dan il-kaz, fil-bidu ta' din is-sena nghatat sentenza finali fil-konfront taghha[3].

L-Artikolu 5(3) tal-Konvenzjoni Ewropeja jipprovdi:-

"Kull min ikun arrestat jew detenut skond id-disposizzjonijiet tal- paragrafu (1)(c) ta' dan l-Artikolu ghandu jingieb minnufih quddiem imhallef jew funzjonarju iehor awtorizzat b'ligi biex jezercita setgha gudizzjarja u jkollu dritt ghal proceduri fi zmien ragjonevoli jew ghal helsien waqt pendenza tal-proceduri. Il-helsien jista' jkun taht kondizzjoni ta' garanziji biex jidher ghall-proceduri.".

[3] Ara sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali (Imhallef M. Mallia) fil-kaz **Il-Pulizija vs Dumbaja Almani** tal-31 ta' Jannar 2013.

Filwaqt li hu minnu li l-akkuzi li r-rikorrent qieghed jiffacca huma serji hafna, ghadu prezunt innocenti. Kif osservat il-Qorti Ewropeja fil-kaz **Musuc vs Moldova** (42440/06)[4] dwar l-Artikolu 5(3) tal-Konvenzjoni:-

"The presumption is in favour of release. As established in Neumeister v. Austria (judgment of 27 June 1968, Series A no. 8, p.37, § 4), the second limb of Article 5 § 3 does not give judicial authorities a choice between either bringing an accused to trial within a reasonable time or granting him provisional release pending trial. ***Until conviction, he must be presumed innocent, and the purpose of the provision under consideration is essentially to require his provisional release once his continuing detention ceases to be reasonable*** *(see McKay v. the United Kingdom [GC], no. 543/03, § 41, ECHR 2006-...)."* (enfazi tal-qorti).

Hi gurisprudenza stabbilita li:-

"the amount of the bail must be "assessed principally in relation to the person concerned, his assets ... in other words to the degree of confidence that is possible that the prospect of loss of security.. in the event of his non-appearance at a trial will act as a sufficient deterrent to dispel any wish on his part to abscond" (see the Neumeister v. Austria judgment of 27 June 1968, Series A, p. 40 § 14)." (**Iwanczuk v Poland** deciza mill-Qorti Ewropeja fil-15 ta' Frar 2002).

Fil-kaz **Mangouras v Spanja** (12050/04)[5] il-Grand Chamber osservat:-

"The authorities must take as much care in fixing appropriate bail as in deciding whether or not continued detention is indispensable (see Toshev v. Bulgaria, no. 56308/00, 10 August 2006). In certain special circumstances, it may be legitimate to take into account also the extent of the losses imputed to the accused in fixing a higher level of bail. However, such cases have in

---

[4] 6 ta' Novembru 2007.

[5] 28 ta' Settembru 2010.

general concerned offences involving fraud or the misappropriation of funds, where there is evidence to suggest that the accused may have substantial undisclosed assets (see, for example, Moussa, cited above, and Skrobol v. Poland, no. 44165/98, 13 September 2005).

(iii) Domestic courts must adduce sufficient arguments to justify the amount of bail fixed[6]*. The seriousness of the charge not only cannot be the sole factor justifying the size of the bail; it cannot be the decisive factor (see Hristova v. Bulgaria, no. 60859/00, 7 December 2006). Nor can the danger of absconding be evaluated solely on the basis of considerations relating to the gravity of the penalty likely to be imposed. As the Court observed in the Neumeister case (27 June 1968, Series A no. 8, § 10), other factors must also be taken into account, including "the character of the person involved, his morals, his home, his occupation, his assets, his family ties and all kinds of links with the country in which he is being prosecuted". Regard should also be had to the use of other preventative measures, alone or in conjunction with bail, to reduce the risk of absconding and ensuring the accused's attendance at trial."*.

Ghalkemm il-qrati lokali m'humiex marbutin bis-sentenzi tal-Qorti ta' Strasbourg li jinghataw fil-konfront ta' pajjizi ohra, jibqa' 'l fatt li qorti lokali trid tehodhom in konsiderazzjoni.

Wara s-smiegh tax-xhieda l-qorti m'ghandha l-ebda dubju li r-rikorrent m'huwiex f'qaghda finanzjarja li jhallas depozitu ta' flus. Ghalkemm is-somma ta' €10,000 m'hijiex xi somma tant gholja, ir-realta' tibqa' li ghal min m'ghandux mezzi finanzjarji sabiex ihallas gie mpost fuqu kondizzjoni li mpossibbli ghalih li jonora. Ir-rikorrent ilu iktar minn erbgha (4) snin detenut fil-Facilita' Korrettiva ta' Kordin. Matul dan il-perjodu d-dhul tieghu hu limitat ghall-ammont mizeru li kull detenut jircievi, dhul zghir mix-xoghol li jaghmel, u s-somma ta' tletin (€30) fix-xahar li

[6] F'dan il-kaz fid-digrieti ma jissemmix x'kienet ir-raguni li wasslet lill-qorti sabiex tibqa' tinsisti li l-imputat jiddepozita somma flus.

tatih nanntu. Flus li juza ghax-xiri ta' ftit bzonnijiet. Wara li l-qorti kellha l-opportunita' li taghmel diversi domandi lir-rikorrent, m'ghandha l-ebda dubju li qal il-verita'. Jigi rilevat ukoll li l-parti l-ohra ma pprovatx titfa' fid-dubju dak li xehed ir-rikorrent. Id-deposizzjoni tal-avukat Dr Gianfranco Gauci sservi sabiex tikkorabora li r-rikorrenti m'ghandux mezzi finanzjarji. Irrizulta wkoll kif ir-rikorrent lanqas ma jista' jirrikorri ghand terzi sabiex jaghtuh ghajnuna finanzjarja biex ikun jista' jiddepozita s-somma ta' €10,000. Hu altru milli evidenti li meta johorg mill-habs, ir-rikorrent ser johrog b'ta fuqu senduqu. Li ghandu favur tieghu hu li jidher li fil-Facilita' Korrettiva ta' Kordin applika ruhu u studja biex gab certu kwalifiki u jahdem. Il-qorti tittama li dan isservih bhala ghodda essenzjali sabiex ikun jista' jsib xoghol u jahdem u jaqla' l-ghixien ghalih u ghall-uliedu.

Certament li l-fedina penali tar-rikorrent mhi xejn felici. Min-naha l-ohra l-qorti tqies rilevanti:-

i. Il-fatt li r-rikorrent ilu iktar minn erbgha (4) snin arrestat;

ii. Ilu li nghata l-helsien mill-arrest mis-6 ta' Marzu 2009 u baqa' arrestat ghaliex ma ghandux il-flus biex jiddepozita s-somma ordnata mill-qorti.

iii. Il-fatt li f'Malta jghixu uliedu li kien ilu s-snin irabbi sakemm kien arrestat fil-bidu ta' Novembru 2008. Jirrizulta wkoll li kemm ilu l-habs zamm kuntatt ma' wliedu.

iv. F'dan l-istadju ma jidhirx li jezisti xi periklu li jista' jkun hemm xi ntralc fil-provi li qeghda tressaq il-prosekuzzjoni. Mill-atti hu evidenti li erbgha (4) snin hu altru milli zmien bizzejjed sabiex il-prosekuzzjoni tressaq il-provi li riedet tressaq.

v. M'ghandux ikun li filwaqt li ko-akkuzat li ghandu l-mezzi finanzjarji li jhallas id-depozitu johrog mill-Facilita' Korrettiva tal-Habs izda l-ko-akkuzat l-iehor jibqa' taht arrest preventiv ghaliex ma ghandux flus biex jiddepozita fir-Registru s-somma li ordnat il-qorti.

vi. Id-digriet li bih ir-rikorrent inghata l-helsien mill-arrest jipprovdi ghall-mizuri ohra ntizi biex jizguraw li jattendi ghas-seduti tal-qorti, fosthom garanzija personali

ta' sebgha u erbghin elf ewro (€47,000). Kondizzjoni ohra hi li kuljum irid jirraporta l-ghassa tal-pulizija.

vii. Tul il-perjodu li ilu fil-Facilita Korrettiva ta' Kordin, jidher bic-car li ha interess li jkompli jitghallem. Fil-fatt f'ittra mahruga minn Joseph Vella Ko-ordinat tal-Eucation Unit u datata 8 ta' Novembru 2011, jinghad li matul is-sena ta' qabel *"Jonahtan was enrolled in several courses and completed them successfully. Such courses included: Basic Sales Techniques, Storekeeping, Food-Handling Licence B (all offered and certified by ETC) and ECDL. He also completed a correspondence course called the 'Way to Happiness' offered by the International Organisation CRIMINON which focuses on Life-skills and living a crime-free life. Besides his regular attendance for classes I can also testify towards Jonathan's enthusiasm for learning, his respect for fellow inmates and officers and his willingness to help in educational matters such as contributing to the Educational Unit Monthly Newsletter and even rolling up his sleeves to lend a hand when necessary."*.

viii. Meta tqies li r-rikorrent ilu taht arrest preventiv ghal dawn is-snin kollha, m'hijiex tal-fehma li hemm il-htiega ta' somma flus bhala garanzija li ma jahrabx u b'hekk ikompli jidher ghall-proceduri[7].

ix. Ghalkemm fit-twegiba l-intimati jsostnu li din il-qorti *"....m'ghandix il-mansjoni li tirrevedi ammonti ta'*

---

[7] Fil-kaz **Kudla vs Polonja** (30210/96) deciz fis-26 ta' Ottubru 2000, il-Qorti Ewropeja osservat "*113. Again, the risk of his absconding was one of the main factors that the Regional Court took into account when determining the amount of bail required from the applicant (see paragraphs 44-47 above). That risk warranted his detention pending a decision on the value of the security (see paragraphs 49-54 above) and, apart from the reasonable suspicion that the applicant had committed the offences of fraud and forgery, was indeed the main reason why he was held in detention for the period in issue.*

114. The Court agrees that that basis, in addition to the suspicion that the applicant had committed the criminal offences in question, could initially suffice to warrant his detention. ***However, with the passage of time that ground inevitably became less relevant and, given that before being redetained on 4 October 1993 the applicant had already spent nearly a year in detention (see paragraphs 10-18 and 102-03 above), only very compelling reasons would persuade the Court that his further detention for two years and four months was justified under Article 5 § 3.*** *"* (enfazi tal-qorti).

garanzija li l-Qorti kompetenti tkun hasset li huma mehtiega sabiex jigi assigurat li l-akkuzat jidher ghall-process.", il-gurisprudenza turi mod iehor. F'dan il-kuntest issir riferenza ghas-sentenza tal-Qorti Kostituzzjonali fil-kawza **Marco Pollacco vs Kummissarju tal-Pulizija (6 ta' Ottubru 1999)**[8]. Sahansitra, llum il-gurnata hemm sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali li varjaw sentenza ta' piena karcerarja.

M'hemmx dubju li l-htiega li r-rikorrent jibqa' arrestat m'ghadux jezisti. Tant hu hekk li l-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti Istruttorja akkordatlu l-helsien mill-arrest sa mis-6 ta' Marzu 2009.

Fic-cirkostanzi attwali r-realta' hi li l-htiega li jiddepozita somma flus twassal sabiex m'huwiex jinghata l-helsien mill-arrest. Ta' xejn jinghata digriet ta' helsien mill-arrest meta m'huwiex possibbli ghall-imputat li jonora xi kondizzjoni.

Meqjus dak li jinghad hawn fuq m'hemmx htiega li l-qorti tqies l-ilmenti tar-rikorrent a bazi tal-provvedimenti l-ohra tal-Kostituzzjoni u tal-Konvenzjoni li ghamel riferenza ghalihom fir-rikors promotur.

---

[8] *"Fil-fehma ta' din il-Qorti allura, ghalkemm l-insenjament fis-sentenza Carmel Mifsud kellu jigi, sa fejn hu prudenti u xieraq, segwit, ma kien hemm xejn x'jeskludi li Qorti vestita f'gurisdizzjoni kostituzzjonali taghti provedimenti li jimpingu fuq il-gurisdizzjoni ta' xi Qorti ohra. Dan il-poter procedurali jezisti u ghandu jigi ezercitat fejn ikun jidher lil dik il-Qorti illi l-protezzjoni ta' l-individwu li d-drittijiet tieghu ikun gie provat li gew vjolati, tkun tirrikjedi li jinghata rimedju xieraq u effettiv immedjatament. Multo magis fejn si tratta ta' lezjoni tad-dritt ghall-helsien tal-persuna. Fic-cirkostanzi taht ezami, din il-Qorti hi tal-fehma illi ma kien ikun hemm xejn x'josta illi tkun l-istess Prim'Awla tal-Qorti Civili li taghti effett ghas-sentenza taghha u li tassigura illi din tigi provizorjament esegwita. Dan ghaliex f'materja ta' talba ghall-helsien minn arrest, motivata bi ksur tad-dritt fondamentali protett bil-Kostituzzjoni u bil-Konvenzjoni, il-Qorti kellha certament il-gurisdizzjoni esklussiva 'il fuq minn kull Qorti ohra u d-decizjoni taghha u r-rimedju minnha identifikat kellu jigi rispettat, anke jekk xi Qorti ohra kellha riservi procedurali fir-rigward.*

Fic-cirkostanzi partikolari ta' dan il-kaz, din il-Qorti ghalhekk jidhrilha illi mhux prudenti, gust u xieraq illi l-atti jigu rimessi mill-gdid lill-Qorti Kriminali biex din tiddelibera u tiddeciedi dwar il-quantum tal-plegg stabbilit mill-Prim'Awla fis-sentenza appellata. Din il-Qorti ukoll jidhrilha li dan, kif issa stabbilit, hu adegwat, tenut kont tal-provi prodotti.".

Ghal dawn il-motivi l-qorti qeghda tiddieciedi billi:-

1. Tiddikjara li d-dritt tar-rikorrent skond l-Artikolu 5(3)(c) tal-Konvenzjoni Ewropeja qieghed jigi miksur bl-ordni li jrid jiddepozita somma flus fir-Registru tal-Qorti.

2. Tordna li fl-ghoti tal-helsien mill-arrest lil Jonathan Attard titnehha l-ordni li jiddepozita somma flus fir-Registru tal-Qorti, kif ukoll l-ezekuzzjoni provizorja ta' din is-sentenza[9] b'dan li qabel johrog mill-Facilita Korrettiva ghandu jiddikjara lill-qorti li qeghda tisma' l-kaz l-indirizz fejn ser ikun qieghed joqghod u jirraporta fl-ghassa tal-pulizija fil-belt jew rahal fejn ser tkun ir-residenza tieghu skond id-digriet li kien inghata mill-Qorti.

3. Tordna li kopja ta' din is-sentenza tintbaghat minnufih lill-qorti li quddiemha qeghda tinstema' l-kompilazzjoni.

L-intimati ghandhom jaghmlu tajjeb ghal kwalsiasi spejjez relatati ma' dawn il-proceduri gialadarba fil-fehma tal-qorti dan hu kaz fejn wara dawn is-snin kollha l-intimati ma kienux gustifikati li jibqghu joggezzjonaw li titnehha ghal kollox il-kondizzjoni li r-rikorrent jiddepozita somma flus fir-Registru tal-Qorti.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------

9 Ara wkoll Artikolu 267 tal-Kodici ta' Organizazzjoni u Procedura Civili (Kap. 12).